

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО  
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти  
Кафедра психології

**КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА**

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

**на тему «ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ПРОЯВУ ОСОБИСТІСНОЇ  
КРЕАТИВНОСТІ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ»**

Виконав:  
здобувач вищої освіти  
групи пс19  
спеціальності 053 Психологія  
ОП Психологія. Психологічне  
консультування  
Мухачов Олександр Олександрович

Керівник: канд. психол. наук, доц.  
Шевченко С.В.

Рецензент:  
Бреславець Л.Г. - практичний  
психолог, арттерапевт, директор  
комунальної установи  
«Інклюзивно-ресурсний центр»  
Солоницівської селищної ради

## **АНОТАЦІЯ**

до кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти  
спеціальності 053 Психологія

**Мухачова Олександра Олександровича**

на тему «ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ПРОЯВУ ОСОБИСТІСНОЇ  
КРЕАТИВНОСТІ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ»

Дипломна робота за спеціальністю 053 “Психологія”. - Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти, кафедра психології. - Мелітополь, 2023. - 52 с., список джерел з 46 найменувань.

Дипломна робота присвячена вивченню психологічних чинників, що впливають на прояв креативності в юнацькому віці. У роботі досліджується поняття креативності, її основні характеристики та важливість для розвитку особистості. Також проаналізовані різні підходи до визначення креативності та її типів.

Окрема увага приділена аналізу психологічних чинників, які впливають на прояв креативності в юнацькому віці. Дослідження засноване на аналізі літературних джерел та результатів психологічних досліджень. В роботі визначено такі фактори, як творчі здібності, творче середовище, соціокультурні особливості, творча мотивація, рівень інтелекту, вікові особливості, досвід, час, інтенсивне емоційне переживання та підсвідомі процеси (інтуїція), які впливають на прояв креативності в юнацькому віці.

*Ключові слова:* “креативність”, “творчість”, “креативне мислення”, “креативні здібності”, “креативна особистість”, “креативні якості”.

## **ABSTRACT**

Mukhachov Oleksandr Oleksandrovych.

Psychological factors of personal creativity manifestation in adolescence. Bachelor's thesis in Psychology. - Melitopol State Pedagogical University named after Bohdan Khmelnytsky, Educational and Scientific Institute of Social, Pedagogical and Art Education, Department of Psychology. - Melitopol, 2023. - 52 pages, bibliography with 46 references.

The thesis is dedicated to the study of psychological factors that influence the manifestation of creativity in adolescence. The work explores the concept of creativity, its key characteristics, and its importance for personal development. Various approaches to defining creativity and its types are also analyzed.

Special attention is given to the analysis of psychological factors that affect the manifestation of creativity in adolescence. The research is based on the analysis of literary sources and the results of psychological studies. The thesis identifies factors such as creative abilities, creative environment, socio-cultural characteristics, creative motivation, intelligence level, age-related peculiarities, experience, time, intense emotional experiences, and subconscious processes (intuition) that influence the manifestation of creativity in adolescence.

*Keywords:* "creativity," "creative thinking," "creative abilities," "creative personality," "creative qualities."

## **РЕФЕРАТ**

кваліфікаційної роботи на тему

### **«Психологічні чинники прояву особистісної креативності в юнацькому віці»**

здобувача вищої освіти заочної форми навчання

спеціальності 053 Психологія

**Мухачова Олександра Олександровича**

**Науковий керівник** – кандидат психологічних наук, доцент Шевченко Світлана Віталіївна.

Швидкий розвиток науки та техніки, надзвичайна динаміка змін у різних сферах життєдіяльності людей та високий рівень ритму життя є характерними рисами сучасного соціокультурного простору. Загальні тенденції суспільного розвитку спонукають людей до активної діяльності у різних галузях та до більш успішної реалізації свого творчого потенціалу. Суспільство все більше потребує від людини широкої творчої активності та вимагає формування особистості, яка здатна творчо та конструктивно розв'язувати безліч нагальних проблем та працювати в динамічних умовах життя з високою духовною культурою.

Креативність описує здатність людини створювати щось нове та корисне в усіх сферах, включаючи науку, бізнес, технології та інше. Креативність вказує на здатність людини до творчого мислення та створення щось нового, яке може мати значущий вплив на суспільство.

Креативність є ключовим аспектом розвитку особистості, який впливає на її успіх у різних сферах життя. Розуміння того, які психологічні фактори впливають на прояв креативності у юнацькому віці, може допомогти розробити ефективні методики навчання та виховання для підтримки розвитку креативності у юнаків. Креативність є важливим фактором в розвитку інноваційних ідей, творчості, розв'язанні проблем та досягненні успіху в усіх сферах життя. Особистості, які характеризуються вищим рівнем

креативності бувають більш успішними в професійній сфері, вільному часі, в соціальних відносинах тощо.

**Актуальність теми дослідження.** Зростаюча кількість інформації та швидкі зміни соціально-економічних умов збільшують потребу в людях з нестандартним мисленням, які здатні ефективно орієнтуватися в цьому середовищі. Такі люди повинні бути здатні до застосування творчого підходу для оцінки ситуацій та знаходження оптимальних рішень. Творчість має соціальний характер і є предметом досліджень таких наук, як філософія, соціологія, психологія та педагогіка. Вивчення творчості може допомогти розуміти, які фактори сприяють її розвитку, які перешкоджають, та які методи навчання та навчальне середовище можуть сприяти розвитку творчості.

В освітній системі України відбувається активне впровадження інноваційних процесів, орієнтованих на розвиток творчої особистості.

Вітчизняні та зарубіжні дослідники поклали багато зусиль на вивчення креативності - її сутності, структури, змісту та факторів, які її формують. Напрацьовано багато діагностичних та програмних засобів, які успішно використовуються на практиці для вивчення творчих здібностей.

Сучасна психологія творчості ґрунтується на багатому досвіді та теоретичному аналізі. У своїх дослідженнях, вітчизняні та зарубіжні вчені зосереджувались на вивченні сутності, структури та розвитку креативності. Імена Е.П. Торренса, Дж. Гілфорла, К. Тейлора, І. Гриненка, Є. Гергеля, Н. Пов'якеля, І. Булаха, В. Клименка, та О. Литовченка відомі в науковому світі своїми дослідженнями креативності та її впливу на розвиток особистості.

Все вищезазначене і зумовило вибір теми нашого дослідження «Психологічні чинники прояву особистісної креативності в юнацькому віці».

**Метою дослідження** є теоретичне обґрунтування і практичне вивчення психологічних особливостей прояву креативності в юнацькому віці.

**Предмет дослідження:** є психологічні чинники прояву креативності в юнацькому віці.

**Об'єкт дослідження:** є прояв креативності студентів I курсу Могилів-Подільського медичного фахового коледжу.

**Завдання дослідження:**

1. Аналіз теоретичних аспектів, пов'язаних з дослідженням креативності, які були розглянуті в науковій літературі.
2. Узагальнення основних концепцій, що стосуються креативності, з метою поглиблення розуміння та дослідження цієї явища.
3. Дослідження психологічних особливостей, які пов'язані з розвитком креативних форм мислення в юнацькому віці, що дозволить з'ясувати особливості прояву креативності в цьому віковому періоді.
4. Відбір діагностичних методик, які найкраще відповідають меті та завданням дослідження, що дозволить отримати найбільш точні результати.

**Методи дослідження:** для досягнення мети та завдань нашого дослідження ми провели детальний теоретичний огляд наукових джерел, пов'язаних з проблемою креативності. Окрім того, здійснено аналіз та синтез отриманих емпіричних даних, використовуючи спостереження, математичну обробку результатів дослідження та комплекс психодіагностичних методик.

В дослідженні були використані такі методики:

- методика Е. Торренса "Незакінчені фігури", яка дозволяє оцінити невербальну креативність;
- методика С. Медника "Вербальна креативність", яка була адаптована для використання на вибірці старшокласників Л. Г. Алексєєвою та Т. В. Галкіною.

Проведене дослідження проблеми дає змогу зробити **такі висновки:**

Дана робота розглядає вплив психологічних чинників на креативність у юнацькому віці. На сьогоднішній день, креативність є предметом активних досліджень у психологічній науці, існує безліч підходів до її трактування, але до цього часу не було встановлено єдиного визначення цієї концепції. У психології та педагогіці креативність розглядається як складна особистісна категорія, існують дискусії стосовно того, чи є вона проявом дивергентного

мислення, інтелектуальної активності, чи інтегрованою якістю особистості. Результати нашого теоретичного та емпіричного дослідження підтверджують важливість вивчення даної проблеми та визначають основні психологічні чинники, які впливають на рівень креативності у юнацькому віці.

Креативність - це складна та багатогранна складова людської особистості, яка безумовно взаємопов'язана з іншими аспектами індивідуальності, включаючи здатність до пізнання та розвитку особистісних рис. Водночас, наукові дослідження показують, що розуміння взаємозв'язку цих факторів є надзвичайно складним завданням, яке потребує досліджень на різних рівнях аналізу. В цьому контексті, відомо, що на сьогодні існують два основні напрями дослідження креативності: загально-психологічний та концептуальний, а також експериментально-емпіричні дослідження, які спрямовані на виявлення та опис особистісних характеристик та здібностей до творчості. Загалом, креативність - це непередбачуваний, динамічний та неперервний процес, який можна вивчати з різних точок зору та в контексті різних дисциплін наукового знання.

Дослідження проводилося на базі Могилів-Подільського медичного фахового коледжа міста Могилів-Подільський Вінницької області. У дослідженні взяли участь студенти першого курсу за спеціальністю "Лікарська справа". Загальна вибірка становила 24 особи з них 16 дівчат та 8 хлопців. Середній вік на момент дослідження становив 17 - 19 років. Дослідження проводилося з 5 до 8 грудня 2022 року.

Проаналізувавши отримані результати за тестом Е.П. Торренса можна сказати, що більшість учасників дослідження демонстрували високі показники креативності за показниками "швидкість" та "гнучкість" майже всі учасники дослідження отримали високі бали, що свідчить про швидкість і гнучкість їхньої мисленнєвої діяльності. Проте, за показником "оригінальність" лише 2 учасники мають високі показники, що може свідчити про те, що не всі з них здатні на новаторський та творчий підхід. Також, 25% досліджених мають високий рівень "Розробленості", що може

свідчити про їхню здатність до детального та систематичного мислення та роботи з ідеями.

З результатів тесту вербальної креативності Медника видно, що деякі студенти мають здатність до створення оригінальних ідей та концепцій, що свідчить про наявність креативного потенціалу у цієї групи. Проте багато студентів виявили середні та низькі рівні оригінальності та унікальності, що може свідчити про необхідність розвитку креативних навичок та вмінь у цієї групи студентів.

Аналіз результатів тестів дослідження показав, що креативність студентів різною мірою проявляється у невербальній та вербальній діяльності. Результати тесту Торренса свідчать про те, що більшість учнів може створювати нові та оригінальні ідеї в графічному форматі, проте не всі з них мають достатній рівень розвинутої креативності.

Результати тесту Медника вказують на те, що меншість учнів має високий рівень вербальної креативності, яка виявляється в здатності генерувати нові та унікальні ідеї у словесній формі. Однак, більшість учнів має середній та низький рівень креативності, що може свідчити про обмеженість їх здатностей до створення нових та нестандартних ідей.

Загальний аналіз результатів тестів на креативність показує, що студенти мають потенціал для розвитку креативності та створення нових ідей, але потребують підтримки та навчання для розвитку цих навичок. Розвиток креативності може сприяти розвитку інноваційної думки та забезпечити успіх у різних сферах діяльності, що може бути корисним для студентів у майбутньому. Креативність є однією з важливих складових успіху в сучасному світі. Згідно з психологічними дослідженнями, люди з високим рівнем креативності мають більш широкий спектр здібностей та навичок, що дозволяє їм бути більш адаптивними в різноманітних ситуаціях.

Креативність сприяє розвитку проблемного мислення, що є важливим для розв'язання складних задач та забезпечення успішної кар'єри. Також, люди з високим рівнем креативності мають більшу схильність до інновацій

та створення нових продуктів, що сприяє розвитку економіки та підприємництва.

З боку психології, розвиток креативності може допомогти людині у покращенні самооцінки, зниженні стресу та поліпшенні загального самопочуття. Люди з високим рівнем креативності також мають більшу схильність до співпраці та комунікації, що сприяє побудові здорових взаємин з іншими людьми.

Рік виконання дипломної роботи - 2023р.

Місце виконання - Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, кафедра психології

## **ЗМІСТ**

|                                                                                             |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>ВСТУП.....</b>                                                                           | <b>3</b>  |
| <b>РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПОГЛЯДИ НА ПРОБЛЕМУ КРЕАТИВНОСТІ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....</b>          | <b>6</b>  |
| 1.1. Теоретичні аспекти дослідження креативності в науковій літературі.....                 | 6         |
| 1.2. Підходи до вивчення креативності у сучасній психології.....                            | 14        |
| 1.3. Психологічні особливості юнацького віку як система умов для розвитку креативності..... | 21        |
| 1.4. Чинники розвитку креативності в юнацькому віці.....                                    | 24        |
| Висновки до розділу 1 .....                                                                 | 30        |
| <b>РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЯВУ КРЕАТИВНОСТІ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....</b>            | <b>32</b> |
| 2.1. Інструментарій і процедура дослідження.....                                            | 32        |
| 2.2. Аналіз результатів дослідження.....                                                    | 35        |
| Висновки до розділу 2.....                                                                  | 44        |
| <b>ВИСНОВКИ.....</b>                                                                        | <b>46</b> |
| <b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ .....</b>                                                     | <b>49</b> |

Ім'я користувача:  
Анастасія Варениченко

Дата перевірки:  
07.03.2023 20:03:47 EET

Дата звіту:  
07.03.2023 20:06:17 EET

ID перевірки:  
1015963854

Тип перевірки:  
Doc vs Internet + Library

ID користувача:  
100012861

Назва документа: мухачов

Кількість сторінок: 75 Кількість слів: 16436 Кількість символів: 126186 Розмір файлу: 125.98 KB ID файлу: 1015642143

## 23.8% Схожість

Найбільша схожість: 17.8% з Інтернет-джерелом (<https://epdf.pub/-24104ce889c954263afc8cfdd226dd4e74386.html>)

9.6% Джерела з Інтернету 928

...Сторінка 73

1.2% Джерела з Бібліотеки 28

...Сторінка 82

## 0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

## 0% Вилучень

Немає вилучених джерел

## Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 31